

Arbeidsmarktontwikkelingen hoveniers en groenvoorzieners

Gezocht: groene vakman

Door de recessie stagneert de instroom van jong personeel in de hoveniers- en groenvoorzieningsbranche. Toch zijn vakbekwame hoveniers nu al lastig te vinden. De verwachting is dat over een paar jaar de vraag groter wordt.

De sector heeft een lastige tijd achter de rug, zegt Jeroen Zijlmans beleidsadviseur arbeidsmarkt en onderwijs van VHG (Branchevereniging voor hoveniers en groenvoorzieners). Vanaf 2008, sinds het begin van de crisis, stagneerde de groei

van het aantal werknemers bij de bedrijven in de sector. Het laatste jaar lijkt het werk weer wat aan te trekken, beamen ook woordvoerders van bedrijven, maar dat betekent nog niet dat er op dit moment een groei in vacatures is.

Wim van Ginkel, directeur Koninklijke Van Ginkel Groep Veenendaal:

‘VAKKENNIS EN GROENE BEWUSTZIJN ZIJN BELANGRIJK’

“Ons bedrijf, een landelijk hoveniersbedrijf, heeft 175 werknemers. Daarnaast leiden we als leerbedrijf veel leerlingen op in een bbl-traject. Vaak nemen we ze dan na diplomering in dienst. De laatste jaren hebben we minder personeel aan kunnen nemen dan voorheen om verschillende redenen.

“Naast de terugloop in het werk door de economische crisis, is er minder uitstroom van ouder personeel. Door verhoging van de pensioenleeftijd blijft ouder personeel langer doorwerken. Dat is een zorg, want de instroom van jonge mensen stagneert daardoor. Ik verwacht dat die instroom over een paar jaar weer op gang komt.”

“Daarnaast is er groeiende onzekerheid. Het is niet meer vanzelfsprekend dat contracten voor onderhoud verlengd worden. Dat geldt zowel voor zakelijke opdrachtgevers als voor zorginstellingen bijvoorbeeld. Alles is in beweging, dat maakt het lastig. Ik ervaar geen tekorten op de arbeidsmarkt en ik verwacht ook geen problemen. We kunnen voldoende mensen aan blijven trekken, ook wanneer de economie weer aantrekt.”

“Inhoudelijk sluiten de opleidingen wel goed aan op de arbeidsmarkt”, aldus Van Ginkel. Toch vindt hij het belangrijk dat scholen veel aandacht aan de groene kennis besteden: bodemkunde, bemesting, plantkunde, plantenkennis. “Je ziet dat hoveniers steeds vaker in projectteams werken waarin zij de rol van ‘groene expert’ hebben. Dan moeten ze ook beschikken over groene expertise. Ze moeten weten welke planten op welke bodem kunnen groeien. Wat past bij elkaar? Het groene bewustzijn is belangrijk. Je ziet een toenemende aandacht voor duurzaamheid, groene omgevingspsychologie. Mbo’ers moeten dat bewustzijn ook hebben.”

Onno Kinkel, mede-eigenaar van Stukart Tuinen Hoofddorp:

RUST IN HET ONDERWIJS

“De meeste werknemers van ons – we hebben 22 personen in dienst – zijn ooit stagiaire geweest. De meeste stagiaires komen in ons geval van Wellantcollege. We hebben door de crisis een lastige tijd gehad, maar je ziet dat het nu weer begint aan te trekken.”

Kinkel vindt het lastig geschikt personeel te vinden voor het uitvoerend werk. “Mensen die meewerken in de aanleg en het onderhoud, maar tegelijkertijd ook inhoudelijk wat in hun mars hebben. Die mee kunnen denken, initiatief kunnen nemen en leiding kunnen geven. Het lijkt alsof er een gat zit tussen de laagste en de hogere niveaus.”

Veel leerlingen met een mbo-diploma niveau 3 of 4 hebben volgens Kinkel al snel het gevoel dat ze wel voor zichzelf kunnen beginnen. Maar ondernemen is ook een vak, waarschuwt hij. “Er komt zoveel meer bij kijken en je ziet soms dat het misgaat. Soms gebeurt dat bij jongens die aanvankelijk bij ons werkten. Ik had ze er graag voor willen behoeden.”

“Het is belangrijk dat scholen goed feeling blijven houden met wat er speelt in de sector”, benadrukt Kinkel. “Ze moeten goed zicht hebben op de commerciële aspecten van het werk. Wat speelt er in de markt? Daar ontbreekt het wel eens aan. Daarnaast vind ik het belangrijk dat er voldoende aandacht is voor de vakvaardigheid in de opleiding. Door vernieuwingen in het onderwijs is de aandacht daarvoor wel eens weggezakt. Het is daarom goed dat er rust komt in het onderwijs zodat docenten weer ruimte krijgen om aan de inhoud te werken.”

Los van de crisis is er meer aan de hand. De uitstroom van ouder personeel stagneert door verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd of het wegvallen van regelingen voor vroegtijdige uitstroom. “Er zit een prop in het werknemersbestand,” zegt Zijlmans. Het gevolg is dat het aandeel jongeren daalt. Een zorgelijke ontwikkeling, vindt het bedrijfsleven. Directeuren Henri Schuurman van Sight Landscaping en Wim van Ginkel van de Koninklijke Van Ginkel Groep herkennen die ontwikkeling.

Gat

Zowel Zijlmans als Van Ginkel verwachten dat op korte termijn die uitstroom weer op gang komt, maar dat wil nog niet zeggen dat het aantal vacatures direct toeneemt. Van Ginkel legt uit dat de markt met een toenemende onzekerheid te maken heeft. “Onderhoudscontracten staan onder druk, alles is in beweging.” Uit het arbeidsmarktonderzoek van Colland blijkt dat 65 procent van de bedrijven met

moelijk te vervullen vacatures kampt. Personeel met groene vakkennis, enige ervaring, ambitie en leidinggevende capaciteiten is lastig te vinden, zegt Schuurman. Ook Onno Kinkel van hoveniersbedrijf Stukart Tuinen herkent dat. “Het lijkt alsof er een gat zit tussen de mbo-opgeleiden met de laagste en hoogste niveaus.”

Vakkennis

Inhoudelijk sluiten de opleidingen redelijk aan op de arbeidsmarkt, al benadrukt iedereen hoe belangrijk groene vakkennis is. “Hoveniers werken steeds vaker in projectteams waar ze de rol van groene expert hebben,” zo legt Van Ginkel uit. “Dan moeten ze ook over die groene kennis beschikken.” Schuurman is wat kritischer. Hij constateert veel versnippering waardoor opleidingen niet goed aansluiten op de vraag van de sector. Aoc’s zouden meer moeten samenwerken met elkaar en met het bedrijfsleven. “Ik zie nu een kloof tussen onderwijs en bedrijfsleven.” ■

Henri Schuurman, directeur Sight Landscaping Harderwijk:

**‘ER IS NU
TEVEEL VER-
SNIPPERING’**

“Het klopt dat we met een krimpende markt te maken hebben. Het is lastig nieuw personeel aan te nemen, daardoor

stokt de instroom van jonge mensen. De gemiddelde leeftijd van onze 230 personeelsleden is daardoor wat aan de hoge kant. Maar het is ook moeilijk jonge mensen te binden omdat onze sector niet populair is. Het leerlingenaantal in de opleidingen is wel stabiel, maar als je op lange termijn terugkijkt - voor 2003 - dan zie je dat de omvang is gedaald.”

“We vinden het vooral lastig mensen te vinden met enige ervaring, met ambitie en leidinggevende capaciteiten. Groene vakkennis is noodzakelijk, maar er is meer nodig. De arbeidsmarkt trekt over een paar jaar wel wanneer ouder personeel uitstroomt. Dat is belangrijk, want we hebben de jonge instroom echt nodig.”

“We zijn erg kritisch over het onderwijs omdat de aansluiting op de behoefte van de arbeidsmarkt ontbreekt. Er is bijvoorbeeld geen goede parttime-opleiding, of een goede opleiding voor boomverzorging of voor groene daken. Natuurlijk is het voor een aoc lastig een opleiding uit te voeren met maar vijf leerlingen. Aoc's zullen veel meer moeten samenwerken. Er is nu te veel versnippering en onderlinge concurrentie. Ook zou het onderwijs meer toekomstgericht moeten zijn. Om het groen in de toekomst effectief te onderhouden moet je het anders gaan beheren. Daar moeten onderwijsinstellingen op inspelen. Samenwerking met het bedrijfsleven is daarom hard nodig. Ik zie nu een kloof tussen onderwijs en bedrijfsleven.”

ARBEIDSMARKT SECTOR HOVENIERS EN GROENVOORZIENERS

- 34% van de werknemers is boven de 50 jaar, het aandeel jongeren vertoont een dalende trend.
- 31% van de bedrijven heeft in 2014 nieuw personeel aangenomen.
- 9% van het aantal werknemers is een nieuwe werknemer.
- 26% van de nieuwe werknemers is schoolverlater.
- 30% van de nieuwe werknemers heeft een mbo-opleiding, 11% een hbo-opleiding.
- 80% van de werknemers heeft een groene functie.
- Een relatief groot deel van de mbo-gediplomeerden heeft een mbo-groenopleiding (hoveniers 75%, groenvoorzieners 59%).
- Opleidingsniveau van mbo-ers in de sector:

	Aandeel mbo	mbo niveau 1	mbo niveau 2	mbo-niveau 3	mbo-niveau 4
Hoveniers en groenvoorzieners	40%	7%	12%	47%	34%
Hoveniers	48%	6%	14%	40%	41%
Groenvoorzieners	30%	10%	9%	62%	18%

- 7% Van de bedrijven is in 2014 op zoek naar nieuw personeel. 65% Van die 7% zegt moeilijk vervulbare vacatures te hebben. Genoemd worden meewerkend voorman en vakbekwaam hovenier als lastig te vervullen vacatures.
- 26% Van de bedrijven verwacht komende jaar nieuw personeel aan te nemen

LEERLINGENAANTALLEN 2014

Het aantal mbo-leerlingen in de relevante sectoren is stabiel in de bol-opleidingen. In de bbl-opleidingen loopt het aantal leerlingen terug

	Aantal deelnemers	Aantal gediplomeerden
Niv. 1 Assistent natuur en groen	179	518
Niv. 2 Medewerker buitenruimte	1.398	719
Niv. 3 Vakbekwaam hovenier	1.268	357
Niv. 3 Medewerker groenvoorziening	204	79
Niv. 4 Manager natuur en recreatie	2.592	555
Totaal	5.641	2.228

(Bron Aequor)

SECTORBESCHRIJVING

Bedrijven in de sector hoveniers en groenvoorzieners houden zich bezig met werkzaamheden in particuliere en bedrijfstuinen (kleinschalig groen, hoveniers) en grootschalig groen: groenprojecten in de openbare ruimte (groenvoorzieners). Daarnaast zijn er bedrijven met specialistische werkzaamheden zoals boomverzorging, dak- en gevelbegroening, interieur-beplanting en aanleg en onderhoud van golfterreinen. De deelsectoren hoveniers en groenvoorziening zijn het grootst, qua omzet is hun aandeel ongeveer 80%.

Omvang sector hoveniers en groenvoorzieners

- Aantal bedrijven in 2013: 2700
- Aantal werknemers: 15.534 (waarvan 5560 hoveniers en 9.974 groenvoorzieners)

Sinds 2006 is het aantal werknemers gegroeid met 6%. Die groei vond plaats tot 2009. Daarna stagneerde het aantal werknemers door de crisis.

(Cijfers 2013, bron Colland 2015)